

*Кыргыз Республикасынын  
Улуттук статистика комитети*

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ  
ИНВЕСТИЦИЯЛАР  
2010-2014**

*Жылдык басылма*

*Бишкек 2015*

**УДК 330**  
**ББК 65.9 (2Ки)**  
**И 58**

Редакциялык-басмалык кеңеш:

Төрага - А. Осмоналиев  
Мүчөлөр: - Д. Байжуманов  
- Б. Касымбеков  
- Л. Текеева  
- Т. Токтобеков  
- А. Оросбаев  
- Ч. Турдубаева  
- В. Бирюкова

И 58 Кыргыз Республикасындагы инвестициялар 2010-2014.- Б.: Улутстатком Кырг. Респ., 2015. 222 б.  
ISBN 978-9967-26-838-8

Басылма мурунку жылдарга салыштырганда 2014-ж. инвестициялык жана курулуштук ишмердикти мүнөздөгөн, аларга кыскача методологиялык түшүндүрмөлөрдү берген негизги статистикалык маалыматтарды жана Улуттук статистика комитетинин 2016-ж. карата басылмаларынын графигин камтыйт. Жылына бир жолу чыгарылат.

Басылманын магниттик дискеталары да бар.

Бул басылманын маалыматтарынын акыркы жаңыланган күнү: 2015-ж. сентябрь.

Статистикалык маалыматтарды жалпыга маалымдоо каражаттарында жана илимий эмгектерде пайдаланууда, учурда маалыматтык тармактарда, кагазда, магниттик жана башка алып жүрүүчүлөрдө таратканда, пайдалануучулар алардын булагын көрсөтүүгө милдеттүү. (Мамлекеттик статистика жөнүндө Мыйзамдын 17-беренеси).

Басылмада шарттуу белгилер кабыл алынды:

- кубулуш болгон эмес;  
... маалымат жок;  
0,0 анча чоң эмес өлчөм.

Жыйынтыктын кошулган суммалардан бир аз айырмасы, алардын тегеректелиши менен түшүндүрүлөт.

И 0605010000-12  
ISBN 978-9967-26-838-8

**УДК 330**  
**ББК 65.9 (2Ки)**  
интернет: [www.stat.kg](http://www.stat.kg)  
e-mail: [nsc\\_mail@stat.kg](mailto:nsc_mail@stat.kg)  
© КР Улутстатком, 2015

## **Улуттук статистика комитетинин башка негизги басылмалары**

### **“Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы”**

Реалдуу, мамлекеттик, тышкы жана социалдык секторлорду кошкондо, айлык ыкчам маалыматтардын негизинде өлкөнүн экономикасынын жана социалдык чөйрөсүнүн абалын талдоону камтыйт. Тиражы: 33 нуска.

### **“Кыргызстан сандарда”**

Ыкчам маалыматтардын негизинде өлкөнүн 2014-ж. социалдык-экономикалык абалын мүнөздөөчү негизги көрсөткүчтөр мурдагы жылдар менен салыштырылып берилди. Калк, анын жумуштуулугу жана жашоо деңгээли, социалдык чөйрөнүн өнүгүүсү, ошондой эле экономиканын айрым тармактарынын абалдары жөнүндө маалыматтар берилди. Жыйнак ишканалардан, уюмдардан, калктан каттоолорду, тандалма изилдөөлөрдү жана башка статистикалык байкоолордун түрлөрүн өткөрүү жолу менен алынган маалыматтардын, Кыргыз Республикасынын министрликтеринин жана ведомстволорунун маалыматтарынын негизинде даярдалды. Тиражы: 240 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы - 2010-2014”**

Жалпысынан республика жана анын региондору боюнча такталган дайындарга негизделген кеңири маалыматты камтыйт. Социалдык чөйрө, илим жана инновациялар, маалыматтык-коммуникациялык технологиялар, баалар жана тарифтер жөнүндө дайындар көрсөтүлдү. Улуттук эсептер тутуму, республиканын чарба жүргүзүүчү субъектилери, чакан жана орто ишкердик, инвестициялар жөнүндө маалыматтар камтылды. Экономиканын айрым тармактарындагы абал чагылдырылды. Тышкы экономикалык ишмердик республиканын төлөм тендеми жана тышкы соодасы жөнүндө маалыматтар менен берилди. Тиражы: 180 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын социалдык тенденциялары”**

Бир нече жылдардын ичиндеги республиканын социалдык чөйрөсүндө болуп жаткан көрүнүштөрдү жана процесстерди толук чагылдыруучу аналитикалык басылма. Басылмага түшүндүрүүчү текст менен толукталган 70тен ашык график жана 100гө жакын таблица камтылган. Берилген маалыматтар эл аралык методологияга ылайык эсептелди. Тиражы: 150 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын улуттук эсеби - 2010-2014”**

Улуттук эсеп тутумундагы көрсөткүчтөрдү түзүүнүн жана өз ара байланышунун принциптери, негизги түзүмдөрү жана алардын айрым компоненттери баяндалат, республиканын ички дүң продуктун өндүрүү, түзүү, бөлүштүрүү жана пайдалануу жөнүндөгү жалпыланган маалыматтарды камтыган эсеп тутуму берилди. Тиражы: 50 нуска.

### **“2014 жылдагы Кыргыз Республикасынын товарларын жана кызмат көрсөтүүлөрүн өндүрүүнүн жана пайдалануунун тармактар аралык тендеми (“чыгымдар - чыгарылыш” таблицалары)”**

Жыйнак товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү негизги жана сатылып алынган бааларда сунуштоо боюнча таблицаларды, “Чыгымдар-Чыгарылыш” таблицаларын, негизги жана сатылып алынган баалардагы товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн агымдарынын макулдашуусун, тике жана толук чыгымдардын коэффициенттерин, тармактар аралык тендемдин көрсөткүчтөрүнүн талдоо таблицаларын (“Чыгымдар-Чыгарылыш” таблицаларын) камтыйт. Басылма тармактар аралык тендемдин көрсөткүчтөрүн эсептөөнүн кыскача методикасы баяндалган. Тиражы: 30 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын демографиялык жылдыгы - 2010-2014”**

Жыйнак администрациялык-аймактык түзүлүш, калктын санынын өзгөрүлүшү, жыныстык-курактык жана улуттук курам, Кыргыз Республикасынын аймагы боюнча жайгашышы тууралуу, төрөт жана өлүм, никелешүү жана ажырашуу, миграциясы ж.б. жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Тираж 115 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын өнөр жайы - 2010-2014”**

Басылмада 2014-ж. өнөр жайдын жалпы республика боюнча өнүгүшүн мүнөздөөчү негизги көрсөткүчтөр мурдагы жылдарга салыштырылып берилди. Продукциянын айрым түрлөрүнүн өндүрүлүшү жана аймактар боюнча маалыматтар берилди. Тиражы: 72 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын айыл чарбасы - 2010-2014”**

Көрсөтүлгөн мезгилде айыл чарбасында түзүлгөн тенденциялардын талдоосун камтыйт. Айыл чарба продукциясынын республика жана аймактар боюнча өндүрүлүшү жана сатып өткөрүлүшү жөнүндө маалыматтар берилди. Тиражы: 70 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын керектөө рыногу - 2010-2014”**

Жыйнакта Кыргыз Республикасынын жана региондорунун ички соодасынын абалы жөнүндө статистикалык маалыматтар, ошондой эле методологиялык түшүндүрмөлөр берилди. Тиражы: 70 нуска.

### **“Кыргыз Республикасындагы баалар 2010-2014”**

Керектөө товарларына жана тейлөөлөрүнө, өндүрүүчүлөрдүн продукцияларына болгон баалардын жана тарифтердин деңгээли жана индекстер тууралуу маалыматтарды, ошондой эле КМШнын айрым өлкөлөрү боюнча эл аралык салыштырууларды камтыйт. Тиражы: 35 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын маалыматтык-коммуникациялык технологиялары - 2010-2014”**

Жалпысынан республика жаан анын региондору боюнча юридикалык жактардын маалыматтык-коммуникациялык технологияларынын абалын жана пайдаланылышын талдоону камтыйт. Тиркемелерде экономикалык ишмердиктин түрлөрү жана менчик формалары боюнча МКТнын абалы туурасында толук маалыматтар берилди. Тиражы: 70 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын ишканаларынын финансысы - 2010-2014”**

Экономиканын реалдуу жана финансы секторундагы ишканалардын финансылык көрсөткүчтөрүнүн кыскача талдоосун камтыйт. Тиркемелерде кеңири маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилди. Тиражы: 85 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын тышкы соодасы - 2010-2014”**

Мезгилдеги тышкы сооданын өнүгүшүндө түзүлгөн тенденциялардын талдоосун камтыйт. Тиркемелерде кеңири статистикалык маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилди. Тиражы: 75 нуска.

### **“Кыргыз Республикасынын калкынын жашоо деңгээли - 2010-2014”**

Улуттук тармактардын тарабынан үй чарбаларга жыл сайын өткөрүлүүчү текшерүүлөргө ылайык, кедейчилик көрсөткүчтөрүнүн, калктын кирешелери жана чыгымдары, тамактануунун энергетикалык баалуулугу жөнүндө маалыматтардын талдоосун камтыйт. Калкты социалдык жактан камсыздоо жөнүндө маалыматтар көрсөтүлдү. Тиркемелерде кеңири статистикалык маалыматтар жана аларга методологиялык түшүндүрмөлөр берилди. Тиражы: 120 нуска.

### **“Иш менен камсыз кылуу жана жумушсуздук”**

Басылма 2014-ж. өткөрүлгөн үй чарбалардын бюджеттерине жана жумушчу күчүнө интеграциялык тандалма изилдөө жүргүзүүнүн жыйынтыктары боюнча даярдалды. Аймагы, жынысы, билим деңгээли, экономикалык ишмердигинин түрү, иштеген жумушу ж.б. боюнча бөлүштүрүлгөн экономикалык активдүү, иштеген жана жумушсуз калк жөнүндө маалыматтарды камтыйт. Тиражы: 90 нуска.

### **“Кыргыз Республикасындагы чакан жана орто ишкердик - 2010-2014”**

Чакан жана орто ишканалардын, дыйкан (фермер) чарбаларынын жана жеке ишкерлердин ишмердиктеринин негизги экономикалык көрсөткүчтөрү боюнча статистикалык маалыматтар берилди. Тиражы: 90 нуска.

### **“Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердиги - 2010-2014”**

2014-ж. чет өлкөлүк инвестициялары бар ишканалардын ишмердиктеринин негизги экономикалык көрсөткүчтөрү боюнча кыскача талдоо жана статистикалык маалыматтар мурунку жылдарга салыштырылып берилди. Тиражы: 80 нуска.

### **“Кыргыз Республикасындагы аялдар жана эркектер”**

Калктын саны жана түзүмү, жашоонун узактыгы, оорулар, билим берүү, экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча жумуштуулук, башкаруу органдарындагы өкүлчүлүк жөнүндө маалыматтар гендерлик өңүттө берилди. Тиражы: 100 нуска.

### **“Кыргызстандагы туризм - 2010-2014”**

Республикадагы туризм чөйрөсүндөгү жумуштуулук, туристтердин агымы, эс алуу кызмат көрсөтүүлөрү жана туризм мекемелер тарамы жөнүндө маалыматтар берилди. Тиражы: 90 нуска.

### **“Кыргыз Республикасындагы айлана-чөйрө - 2010-2014”**

Жыйнакта айлана-чөйрөнүн абалын, ага экологиялык таасир этүүнүн динамикасын, ошондой эле аны коргоо боюнча жүргүзүлгөн иш-чараларды мүнөздөгөн маалыматтар берилди. Тираж 70 нуска.

## **Кириш сөз**

**«Кыргыз Республикасындагы инвестициялар 2010-2014»** басылмасы мурунку жылдарга салыштыруу менен 2014-ж. республикадагы инвестициялык жана курулуштук ишмердиктин калыптанган тенденциясынын кыскача обзорун камтыйт.

Басылма жалпысынан республикадагы жана региондордогу инвестициялар жана курулуштар боюнча кеңири статистикалык маалыматтарды, аларга кыскача методологиялык түшүндүрмөлөрдү камтыган тиркемелер жана Улуттук статистика комитетинин 2016-ж. карата басылмаларынын графиги менен толукталган.

Негизги капиталга инвестициялардын жана подряддык иштердин көлөмү боюнча маалыматтар учурдагы анык баа менен жүргүзүлдү, өсүү (төмөндөө) темпи салыштырма баа менен эсептелди.

Басылма Улуттук статистика комитетинин курулуш жана инвестиция статистикасы бөлүмүнүн кызматкерлери тарабынан даярдалды.

# Мазмуну

	бет.
Кириш сөз.....	4
<b>I. 2010-2014-жж. инвестициялык жана курулуш ишмердигинин абалы жөнүндө.....</b>	<b>8</b>
<b>I. Инвестициялык ишмердиктин негизги көрсөткүчтөрү</b>	
I.1. Инвестициялык ишмердиктин негизги көрсөткүчтөрү.....	16
I.1.1. Финансылык эмес активдерге инвестициялар .....	17
I.1.2. Каржылоо булактары боюнча финансылык эмес активдерге инвестициялар.....	17
I.1.3. 2014-ж. аймактар боюнча финансылык эмес активдерге инвестициялар.....	17
I.1.4. Менчиктин түрлөрү боюнча финансылык эмес активдерге инвестициялар.....	18
I.1.5. 2014-ж. каржылоо булактары боюнча финансылык эмес активдерге инвестициялар.....	19
I.1.6. Аймактар боюнча негизги капиталга инвестициялардын түзүлүшү.....	20
I.1.7. 2014-ж. каржылоо булактары жана аймактар боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	24
I.1.8. 2014-ж. аймактар боюнча экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	26
I.1.9. Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	28
I.1.10. Аймактар боюнча материалдык эмес активдерге инвестициялар.....	30
I.1.11. 2014-ж. каржылоо булактары жана аймактар боюнча башка инвестициялар.....	34
<b>I.2. Чет өлкөлүк инвестициялар</b>	
I.2.1. 2014-ж. өлкөлөр боюнча чет өлкөлүк инвестициялардын түзүмү .....	36
I.2.2. Аймактар боюнча чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү түзүмү.....	50
I.2.3. 2014-ж. аймактар боюнча чет өлкөлүк инвестициялардын түзүмү.....	52
I.2.4. Чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү түзүмү.....	56
I.2.5. Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча чет өлкөлүк инвестициялардын түшүүсү.....	56
I.2.6. Өлкөлөр боюнча тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүүсү.....	57
I.2.7. Аймактар боюнча тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү түзүмү.....	58
I.2.8. 2014-ж. тике чет өлкөлүк инвестициялардын аймактар жана экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча түшүүсү.....	60
I.2.9. 2014-ж. тике чет өлкөлүк инвестициялардын аймактар жана өлкөлөр боюнча түшүүсү.....	62
I.2.10. Тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү түзүмү.....	64
I.2.11. Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүүсү.....	64
I.2.12. Чет өлкөлүк инвестициялардын экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча түзүмү.....	65
I.2.13. Өлкөлөр боюнча чет өлкөлүк инвестициялар.....	66
<b>II.1. Курулуштук ишмердиктин негизги көрсөткүчтөрү</b>	
II.1.1. Курулуштук ишмердиктин негизги көрсөткүчтөрү.....	67

II.1.2.	Курулуштук ишмердиктин негизги көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүшүнүн динамикасы.....	67
II.1.3.	Иштеп жаткан ишканалардын жаңы, кеңейтилген жана калыбына келтирилген курулуштарынын эсебинен маанилүү өндүрүштүк кубаттуулукту ишке киргизүү.....	69
<b>II.2.</b>	<b>Негизги капиталга инвестициялар (капиталдык салым)</b>	
II.2.1.	Менчиктин түрлөрү боюнча негизги фондду ишке киргизүү.....	70
II.2.2.	Менчиктин түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	70
II.2.3.	Каржылоо булактары боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	71
II.2.4.	Технологиялык түзүмү боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	72
II.2.5.	Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	73
II.2.6.	2014-ж. каржылоо булактары жана экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	74
II.2.7.	Аймактар боюнча негизги капиталга инвестициялар.....	76
II.2.8.	Каржылоо булактары боюнча негизги капиталга инвестициялардын ишканалардагы чет өлкөлүк инвестициялары.....	77
II.2.9.	Технологиялык түзүмү боюнча негизги капиталга инвестициялардын ишканалардагы чет өлкөлүк инвестициялары.....	77
II.2.10.	Аймактар боюнча негизги капиталга инвестициялардын ишканалардагы чет өлкөлүк инвестициялары.....	78
II.2.11.	Менчиктин түрлөрү боюнча подряддык иштердин көлөмү.....	79
II.2.12.	Менчиктин түрлөрү боюнча бүтүрүлбөгөн курулуш.....	79
II.2.13.	Аймактар боюнча бүтүрүлбөгөн курулуш.....	80
<b>II.3.</b>	<b>Турак-жай жана социалдык-маданий курулуш</b>	
II.3.1.	Менчиктин формасы боюнча турак үйлөрдү пайдаланууга берүү.....	81
II.3.2.	Шаарларда жана айыл жерлеринде турак үйлөрдү пайдаланууга берүү.....	83
II.3.3.	Аймактар боюнча турак үйлөрдү пайдаланууга берүү.....	84
II.3.4.	Аймактар боюнча жеке турак үйлөрдү пайдаланууга берүү.....	84
II.3.5.	Курулган квартиралдын саны жана алардын орточо өлчөмү.....	85
II.3.6.	Турак үйлөрдүн жалпы аянтынын бир чарчы метр иш жүзүндөгү орточо наркы.....	85
II.3.7.	Дубалдын материалдарынын түрлөрү боюнча турак үйлөрдү пайдаланууга берүү.....	86
II.3.8.	Бөлмөлөрдүн саны боюнча турак үйлөрдүн квартираларын пайдаланууга берүү.....	86
II.3.9.	Киргизилген турак үйлөр жана жатаканалардын ыңгайлуулугу.....	87
II.3.10.	Калктын турак жай менен камсыз болушу.....	87
II.3.11.	Аймактар боюнча турак жай курулушунда негизги капиталга инвестицияларды колдонуу.....	87
II.3.12.	Социалдык-маданий багыттагы объектилерди пайдаланууга берүү.....	88
II.3.13.	Аймактар боюнча жалпы билим берүүчү мектептерди пайдаланууга берүү.....	89
II.3.14.	Аймактар боюнча мектепке чейинки мекемелерди пайдаланууга берүү.....	90
II.3.15.	Аймактар боюнча ооруканаларды пайдаланууга берүү.....	91
II.3.16.	Аймактар боюнча амбулаториялык-бейтапканалык мекемелерди пайдаланууга берүү.....	91
II.3.17.	Аймактар боюнча 2014-ж. социалдык-маданий багыттагы объектилерди пайдаланууга берүү.....	93

<b>II.4. Курулуш жана долбоорлоо-чалгындоо иштери</b>	
II.4.1. Жумушчулардын саны жана менчиктин формалары боюнча курулуш уюмдарынын бөлүнүшү.....	94
II.4.2. Менчиктин формасы боюнча курулуш уюмдар аткарган подряддык иштердин көлөмү.....	95
II.4.3. Аймактар боюнча курулуш уюмдары аткарган подряддык иштердин көлөмү.....	96
II.4.4. Курулуш уюмдары аткарган подряддык иштердин түзүмү.....	97
II.4.5. Уюмдун типтери боюнча подряддык иштер.....	98
II.4.6. Аймактар боюнча өз күчү менен аткарылган подряддык иштер чакан жана орто ишкерчилик субъектилери.....	99
II.4.7. Менчиктин формасы боюнча курулуш уюмдары аткарган капиталдык жана күндөлүк оңдоо.....	100
II.4.8. Аймактар боюнча курулуш уюмдары аткарган капиталдык жана күндөлүк ремонт.....	101
II.4.9. Элемент боюнча курулуш иштерди өндүрүүгө кеткен чыгымдардын түзүмү.....	102
II.4.10. Курулуш уюмдарындагы финансылык көрсөткүчтөрү.....	103
II.4.11. Курулуш уюмдарындагы карыздардын абалы.....	103
II.4.12. Менчиктин формасы боюнча долбоорлоо-чалгындоо уюмдарынын ишмердигинин негизги көрсөткүчтөрү.....	104
II.4.13. Элемент боюнча долбоорлоо-чалгындоо иштерди өндүрүүгө кеткен чыгымдардын түзүмү.....	105
<b>Кыскача методологиялык түшүндүрмөлөр.....</b>	<b>106</b>
<b>Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин 2016-ж. чыгара турган басылмаларынын графиги.....</b>	<b>110</b>
<b>Статистикалык маалыматтарды пайдалануучулардын керектөөлөрүн аныктоо боюнча анкета.....</b>	<b>222</b>

# I. 2010-2014-жылдардагы инвестициялык жана курулуш ишмердигинин абалы жөнүндө.

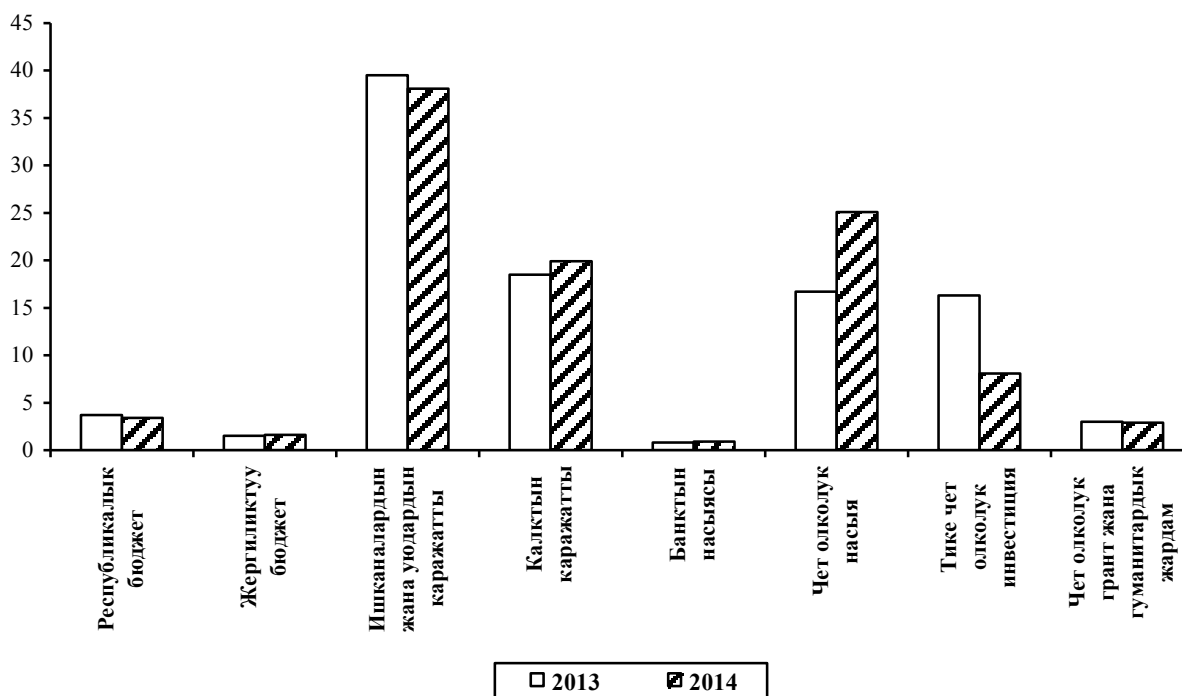
## 1. Инвестициялык ишмердик

Республикада инвестициялык жана курулуш ишмердигин активизациялоонун натыйжасында 2010-2014-жж. **финансылык эмес активдерге** инвестицияларды пайдалануунун көлөмү 2014-ж. 2013-ж. салыштырмалуу 15,8 пайызга, 2010-ж. – 1,8 эсеге туруктуу көбөйүү менен 122,1 млрд. сомду түздү.

Беш жыл бою финансылык эмес активдерге инвестициялардын негизги көлөмү каржылоонун ички булактарынын эсебинен (инвестициянын жалпы көлөмүнүн 64 пайызынан 74 пайызына чейин) каржыланган (1-график). Муну менен, ишканалардын жана уюмдардын каражаттары, ошондой эле калктын каражаттары 2014-ж. мурунку жылдын деңгээлине каршы 0,2 пайыздык пунктка жана 2010-ж. салыштырмалуу 11,9 пайыздык пунктка көбөйүү менен ички инвестициялардын түзүмүндө салыштырма салмакты ээлеп турушту. 2014-ж. тышкы инвестициянын түзүмүндөгү көлөмдүн 92,1 пайызы чет өлкөлүк насыялардын жана тике чет өлкөлүк инвестициялардын эсебинен, 2013-ж. – 91,5 пайызы, 2010-ж. – 74,7 пайызы өздөштүрүлгөн.

### 1-график: Каржылоо булактары боюнча финансылык эмес активдерге инвестицияларды бөлүштүрүү

(финансылык эмес активдерге инвестициялардын жалпы көлөмүнө карата пайыз менен)



Өткөн беш жылдын ичинде финансылык эмес активдерге инвестициялардын түзүмүндөгү эң чоң салыштырма салмакты (91 пайыздан 97 пайызга чейин) **негизги капиталга инвестициялар** ээледі.

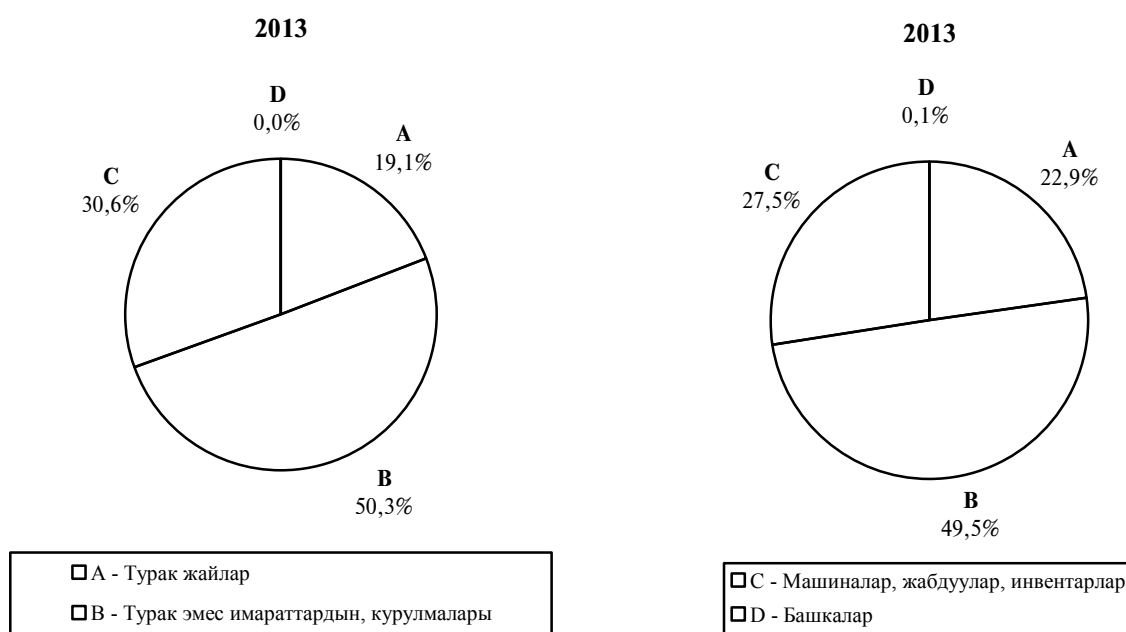
2014-жылы негизги капиталга инвестициянын көлөмү 118,1 млрд. сомду түздү, бул 2013-ж. караганда 16,8 пайызга жана 2010-ж. караганда 1,9 эсеге көп.



Талдоо жүргүзүү мезгилинде салымдардын түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициянын түзүмүндөгү негизги үлүштү (73 пайыздан 81 пайызга чейин) турак эмес имараттардын, курулмалардын курулушуна жана машиналарды, жабдууларды жана инвентарларды сатып алууга жана орнотууга багытталган инвестициялар түздү (2-график). Графиктен көрүнүп тургандай, 2014-ж. турак имараттарды курууга багытталган инвестициялардын үлүшү 2013-ж. салыштырмалуу 3,8 пайыздык пунктка өстү, муну менен бирге машиналарды, жабдууларды жана инвентарларды сатып алуу жана орнотуу кыскарган.

## 2-график: Салымдардын түрлөрү боюнча негизги капиталга инвестициялардын түзүмү

(негизги капиталга инвестициялардын жалпы колумуно карата пайыз менен)



Республикадагы экономикалык активдүүлүктүн өсүүсү көбүнчө 2014-ж. 5415,7 млн. АКШ долларын (кетүү агымын эсептебегенде) же 2013-ж. деңгээлине карата 98,7 пайызды түзгөн чет өлкөлүк инвестициялардын келүү агымынан көз каранды, муну менен бирге 2010-ж. салыштырмалуу алардын көлөмү 1,5 эсеге көбөйдү. 2010-2014-жж. ичинде түшкөн чет өлкөлүк инвестициялардын көлөмүндөгү эң чоң салыштырма салмакты үлүшү 75 пайыздан ашыгын түзгөн башка инвестициялар ээледі.

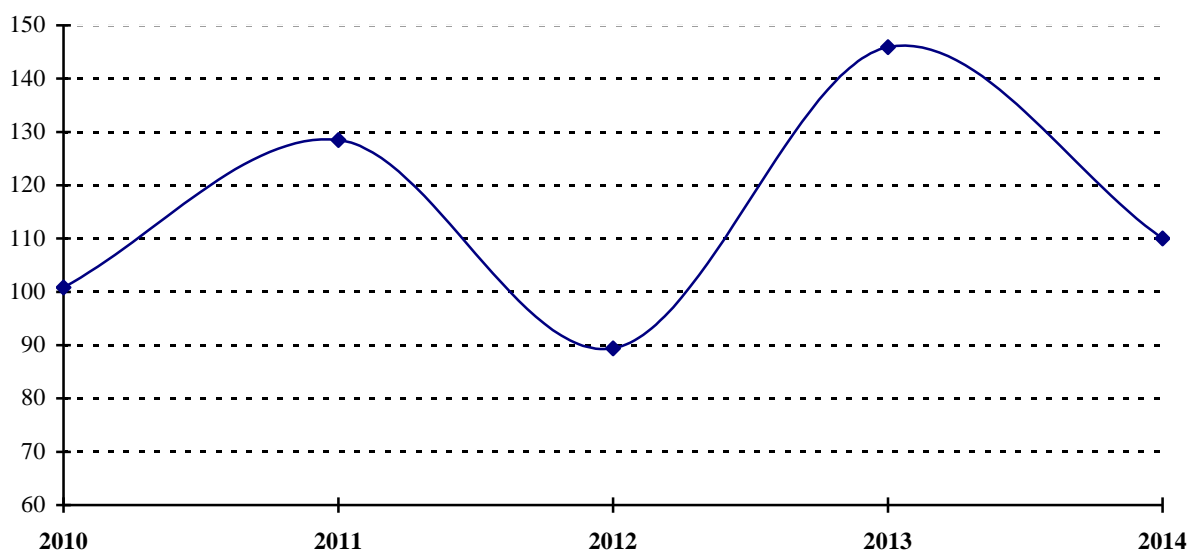
2014-жылдагы тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү көлөмү (кетүү агымын эсептебегенде) 727,1 млн АКШ долларын же 2013-ж. деңгээлине карата 75,4 пайызды түздү, муну менен бирге 2010-ж. салыштырмалуу алардын көлөмү 9,2 пайызга көбөйдү. (3-график).

Өткөн беш жылдын ичинде түшкөн тике чет өлкөлүк инвестициялардын көлөмүндөгү эң чоң салыштырма салмакты 2011-ж. эң чоң үлүштү (56 пайызды) кайра инвестицияланган пайда түзгөндү кошпогондо түзүмүндө ишканалардын чет өлкөлүк ээлеринен алынган насыялар басымдуулук кылган башка капитал ээледі.

Талдоо мезгилинде тике чет өлкөлүк инвестициялар негизинен иштетүү өнөр жай ишканаларына, дүң жана чекене соода, финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу чөйрөсүнө, кесиптик, илимий жана техникалык ишмердикке багытталган.

2014-жылы мурунку жыл менен салыштырмалуу тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү көлөмү пайдалуу кендерди казуу, электр энергия, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу), курулуш, маалымат жана байланыш, кыймылсыз мүлк операцияларын кошпогондо ишмердиктин бардык түрлөрү боюнча төмөндөдү.

### 3-график: Тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү динамикасы



Тике инвестициялардын негизги инвестор өлкөлөрү акыркы беш жыл бою Канада, Кытай, Бириккен Падышалык (Улуу Британия), Россия жана Казакстан болуп эсептелген, үлүшүнө 2014-ж. түшкөн тике чет өлкөлүк инвестициялардын 75,6 пайызы, 2013-ж. 80,6 пайызга каршы, 2010-ж. 73,3 пайызы туура келди.

2014-жылдагы КМШдан тышкаркы өлкөлөрүнөн түшкөн тике чет өлкөлүк инвестициялардын көлөмү 2013-ж. салыштырмалуу 1,3 эсе азайды, ал эми 2010-ж. тескерисинче – 1,2 эсеге көбөйдү.

2013-жылга салыштырмалуу Кытайдан келип түшкөн инвестициянын көлөмү (2,1 эсеге), Улуу Британиядан – (1,5 эсеге) төмөндөдү, ал эми Канададан тескерисинче (1,8 эсеге) көбөйдү. Кытайдан алынган инвестиция негизинен геологиялык чалгындоого жана пайдалуу кендерди казуу ишканаларына, Канададан - иштетүү өндүрүш ишканаларына, Улуу Британиядан - геологиялык чалгындоо иштерине багытталды.

2014-жылдагы КМШ өлкөлөрүнөн түшкөн тике чет өлкөлүк инвестициялардын көлөмү 2013-жылга салыштырмалуу 1,4 эсеге, 2010-ж. – 1,5 эсеге төмөндөдү. Казакстандан келген инвесторлор тарабынан ишке ашкан салымдардын көлөмү 2013-ж. салыштырмалуу 1,7 эсе, Россиядан – 13,5 пайызга азайды. Россиядан алынган инвестициянын негизги көлөмү электр энергия, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу), ошондой эле иштетүү өнөр жай ишканаларына, Казакстандан - дүң жана чекене соода, иштетүүчү өнөр жай ишканаларына, ошондой эле финансылык ортомчулук жана камсыздандырууга багытталган.

Беш жыл бою тике чет өлкөлүк инвестициялардын негизги көлөмү Бишкек шаарына, Ысык-Көл, Чүй, Жалал-Абад облустарына багытталган.

2013-жылга салыштырмалуу тике чет өлкөлүк инвестициялардын түшүү көлөмү Жалал-Абад, Нарын, Ош, Чүй облустарында жана Бишкек шаарында, 2010-ж. салыштырмалуу - Жалал-Абад, Ысык-Көл, Ош, Талас облустарында жана Бишкек шаарында кыскарды.

## **2. Курулуш ишмердиги**

Талдоо мезгилинде инвестициялык ишмердиктин жигердендирүү процессине олуттуу таасир эткен «Датка» подстанция, электр берүү чубалгылар, «ААКнын Түштүк-Кыргыз цемента» цемент заводунун, «ЖЧК түштүк курулуш материалдар комбинаты», «ЖЧК Чайна Петролеум Компани» мунайды кайра иштетүүчү заводунун курулушу, автомобиль жолдорунун курулушу жана кайра конструкциялоо, суу чарба объекттеринин, «Манас эл аралык аэропорту» объекттеринин, «ЖАК Кумтөр Голд Компани», «ЖЧК Интергласс» айнек заводунун техникалык кайра куралдандыруу, сүт комбинат «ААКнын Бишкек Сүт», «Борбордук Азия Университетинин», «Кыргыз-Түрк Манас университетинин», «Бишкек Парк» соода комплексинин ж.б. объекттеринин курулушу болду.

Республикада 2014-ж. ичинде 550,3 километр узундуктагы жалпы мамлекеттик жана республикалык маанидеги бекем жабуусу менен автомобиль жолдору пайдаланууга берилди, облустук жана жергиликтүү маанидеги – 72,5 километр, айыл чарбасындагы ички чарбалык жолдору – 112,4 километр, 2,1 миң номерге 397 километр узундуктагы өзөк жолдук жана бөлүштүрүүчү телефондук тарамдар, 10/4 кВ кубаттуулуктагы 300 комплекттүү трансформатордук подстанция, 0,4 кВ – 132,6 километр, 6-20 кВ – 343,6 километр, 35 кВ – 13,0 километр кубаттуулуктагы электр берүүчү чубалгылар, 9,5 километр узундуктагы бөлүштүрүүчү газ түтүкчөлөрү пайдаланууга берилди. 21,5 километр узундуктагы селге каршы курулмалар, 23,6 километр узундуктагы жээктерди бекемдетүүчү курулмалар, 32,9 километр сугаруу каналы, 35 көпүрө ишке киргизилди. Кирпичти, гипстен жасалган буюмдарды, асфальтобетонду, арааланган материалдарды, эмеректерди, тигүүчү буюмдарды, ынак сүт азыктарын, нан азыктарын, ликёр-арактарды, сыраны, алкогольсуздук ичимдиктерди өндүрүү боюнча цехтер жана кичи-цехтер, кичи-базарлар, 23 даарыкана, 357 соода ишканалары, 114 коомдук тамактануу ишканалары, 28 автомай бекеттер, 20 административдик имараттар жана кеңселер, 42 спорттук-ден соолукту чыңдоочу мекемелер ж.б. курулду жана ишке киргизилди.

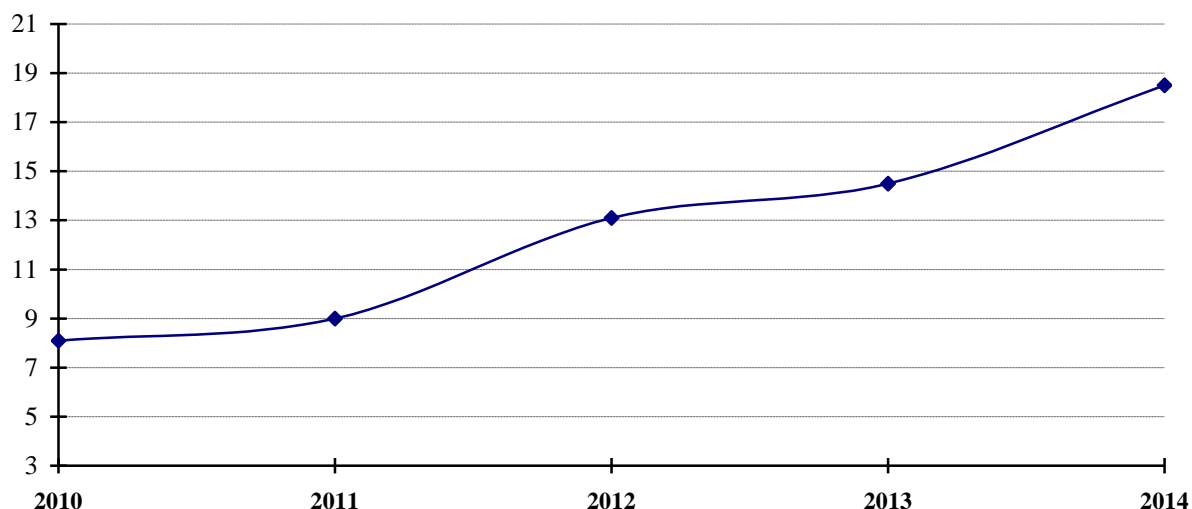
*Негизги капиталга инвестициянын* көлөмү өткөн жылы 107,9 млрд. сомду түздү, бул 2013-ж. караганда 24,9 пайызга, 2010ж. – 1,9 эсе көп.

Беш жыл ичинде негизги фонддорду ишке киргизүү негизинен жеке менчик формасындагы ишканалар тарабынан ишке ашкан алардын жалпы киргизүүсүнүн 68 пайызынан 90 пайызына чейин, мунун менен алардын жалпы көлөмү өткөн жылы 75,9 млрд. сомду түздү.

Калктын адам башына эсептегенде негизги капиталга инвестициянын жыл сайын өсүүсү белгиленди, эгерде 2010-ж. бул көрсөткүч 8,1 миң сомду түзсө, анда 2014-ж. ал 18,5 миң сомго чейин көбөйгөн (4-график).

#### 4-график: Негизги капиталга инвестициянын өзгөрүү динамикасы

(калктын адам башына, миң сом)



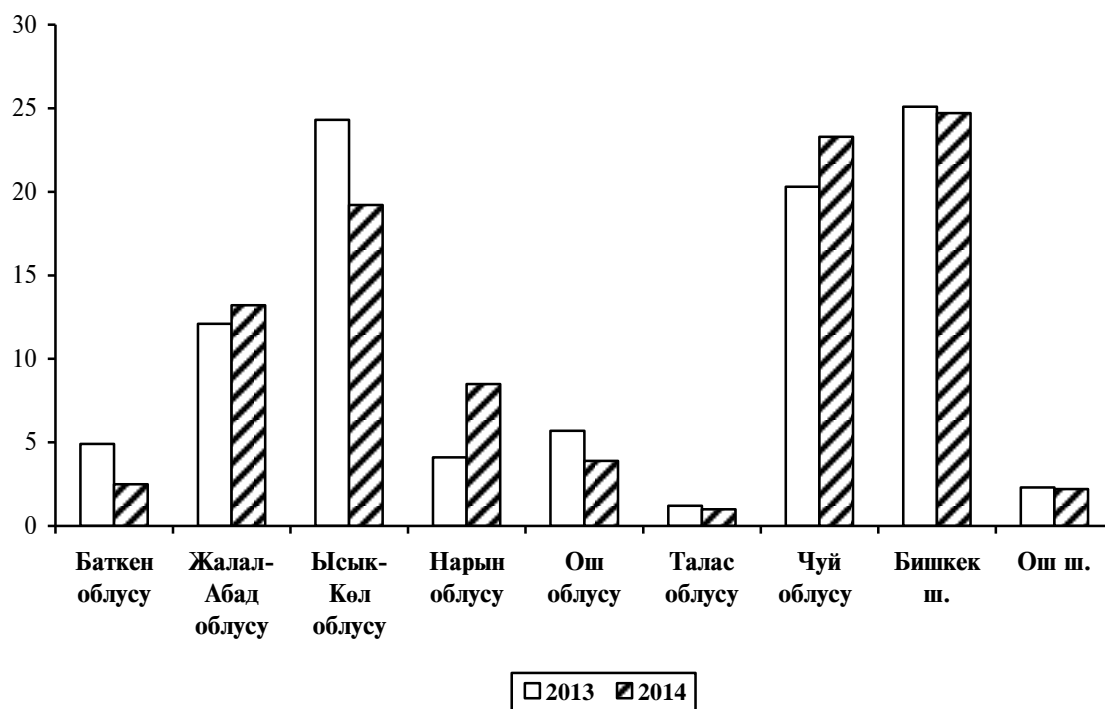
Беш жылдын ичинде чет өлкөлүк инвестициялар негизинен тоо-кен казуу жана иштетүү өндүрүш, электр энергия, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу) объекттеринин, транспорт жана билим берүү объекттеринин курулушуна багытталган.

Өткөн жылы өздөштүрүлгөн инвестициянын негизги үлүшү пайдалуу кендерди казуу (инвестициянын жалпы көлөмүнүн 23,0 пайызы), электр энергия, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыздоо (жабдуу) (20,5 пайызы), иштетүү өндүрүш (10,5 пайызы), транспорт ишмердиги объекттеринин курулушуна (8,4 пайызы) багытталган. Муну менен алардын кошунду үлүшү 2013-ж. салыштырмалуу 0,3 пайыздык пунктка, ал эми 2010-ж. – 6,5 пайыздык пунктка өстү.

Негизги капиталга инвестициянын жалпы көлөмүндөгү эң чоң салыштырма салмак Бишкек ш. – 24,7 пайызы, Чүй облусуна – 23,3 пайызы, Ысык-Көл облусуна – 19,2 пайызы, Жалал-Абад облусуна – 13,2 пайызы туура келди (5-график). Муну менен негизги капиталга инвестициянын жалпы көлөмүндөгү алардын салыштырма салмагы 2013-ж. салыштырмалуу 1,4 пайыздык пунктка, 2010-ж. – 0,3 пайыздык пунктка төмөндөдү.

## 5-график: Аймактар боюнча негизги капиталга инвестициянын көлөмү

(негизги капиталга инвестициянын жалпы көлөмүнө карата пайыз менен)



Турак жай курулушундагы иштердин абалы беш жыл бою туруктуу эмес бойдон калды, 2010 жана 2012-жж. турак үйлөрдүн жалпы аянтын ишке киргизүү темпи мурунку жылга салыштырганда тиешелүүлүгүнө жараша 16,1 жана 1,7 пайызга азайды.

Республикада өткөн беш жыл ичинде 4470,0 миң чарчы метр жалпы аянттагы 44,7 миң турак үй пайдаланууга киргизилди. 2014-ж. 1082,3 миң чарчы метр жалпы аянттагы 10,2 миң турак үй пайдаланууга берилди, бул 2013-ж. караганда 15,5 пайызга, 2010-ж. караганда 1,5 эсеге көп.

2014-жылы инвестициянын жалпы көлөмүндөгү турак жай курулушуна сарпталган каражаттардын үлүшү 2013-ж. салыштырмалуу 2,8 пайыздык пунктка, 2010-ж. - 0,2 пайыздык пунктка өсүү менен 25,1 пайызды түздү.

Шаар жерлеринде салынган турак үйлөрдүн үлүшү 2013-ж. салыштырмалуу 0,4 пайыздык пунктка кыскарды, муну менен бирге 2010-ж. салыштырмалуу тескерисинче 6,8 пайыздык пунктка өстү.

Калктын 1000ине эсептегенде турак үйлөрдү ишке киргизүү көрсөткүчү эгерде 2010-ж. 134,9 чарчы метрди, 2013-ж. - 163,8 чарчы метрди түзсө, анда 2014-ж. ал 185,5 чарчы метр денгээлине жетти.

2014-жылы ишке киргизилген турак үйлөрдүн негизги үлүшү (жалпы көлөмдүн 38,8 пайызы) 419,7 миң чарчы метр киргизилген Бишкек шаарына, Ош облусуна – 16,0 пайызы же 172,7 миң, Чүй облусуна – 12,9 пайызы же 139,9 миң жана Жалал-Абад облусуна – 11,1 пайызы же 119,9 миң чарчы метр туура келет.

2013-жыл жана 2010-жыл менен салыштырмалуу турак үйлөрдү ишке киргизүү бардык региондордо көбөйдү. Турак жай курулушун каржылоодогу олуттуу үлүш калктын каражаттарынын эсебине (анын жалпы көлөмүндөгү 77,5 пайызы) таандык. Жеке турак үйлөрдү курууга өздөштүрүлгөн каражаттардын эсебинен 2014-ж. 839,2 миң чарчы метр жалпы аянттагы 7,1 миң турак үй

курулду, бул 2013-ж. караганда 10,3 пайызга, 2010-ж. караганда 31,9 пайызга көп.

Республикада курулган жеке турак үйлөрдүн аянтынын орточо өлчөмү 117,4 чарчы метрди түздү, бул 2013-ж. караганда 7,6 чарчы метрге көп. Жеке турак үйлөрдүн эң чоң өлчөмү Бишкек шаарына (205,1 чарчы метр), Ош шаарына (118,6 чарчы метр) жана Чүй облусуна (113,1 чарчы метр), ал эми эң азы Жалал-Абад облусуна (92,4 чарчы метр) туура келет.

Курулуш материалдарына жана иштерине болгон баалардын жогорулашына байланыштуу жеке турак үйлөрдүн жалпы аянтынын бир чарчы метринин орточо анык наркы жыл сайын көтөрүлүүдө. Эгерде 2010-ж. ал республика боюнча орточо (баалоо боюнча) 10,7 миң сомду, 2013-ж. - 13,3 миң сомду түзсө, анда бул көрсөткүч 2014-ж. 14,2 миң сомду түзгөн. Эң кымбат жеке турак жай Бишкек шаарында курулууда – 25,0 миң сом, бул орточо республикалык көрсөткүчкө караганда 1,8 эсеге жогору. Жеке турак жайларды арзан куруу Баткен (8,8 миң сом) жана Ош (9,8 миң сом) облустарына, ошондой эле Ош шаарына (8,0 миң сом) туура келет.

Негизинен республикада кирпичтен (жалпы ишке киргизүүнүн 55,8 пайызы) жана самандан (36,5 пайыз) салынган үйлөр курулуп жатат.

2013-жыл жана 2010-жыл менен салыштырмалуу жалпы билим берүүчү мектептерди ишке киргизүүнүн темпи тез көбөйүп кетти. 2014-ж. 11,4 миң окуучу орундуу жалпы билим берүүчү мектептер ишке киргизилген, бул 2013-ж. караганда 6 эсеге жана 2010-ж. караганда 17,5 пайызга көп.

2014-жылы мектепке чейинки мекемелер 2013-ж. салыштырмалуу 26,4 пайызга, 2010-ж. – 2,6 эсеге көбөйүү менен 1,3 миң окуучу орундуу түзгөн. Ысык-Көл облусун жана Бишкек шаарын кошпогондо бардык региондордо пайдаланууга берилди.

1,3 миң кезметине келүүчү амбулаториялык-бейтапканалык мекеме пайдаланууга берилди, бул 2013-ж. караганда 2,3 пайызга аз, муну менен 2010-ж. салыштырганда аларды ишке киргизүү тескерисинче 4,9 эсеге көбөйдү. Ысык-Көл облусун кошпогондо бардык региондордо пайдаланууга берилди.

2014-жылы 505 орундуу оорукана пайдаланууга берилди (анын ичинде Ош ш. – 300 орунду, Ош облусунда – 120 орунду, Жалал-Абад облусунда – 70 орунду, Чүй облусунда – 15 орунду), бул 2013-ж. караганда 15,8 эсеге жана 2010-ж. караганда 6,2 эсе көп.

620 орундуу же 2013-ж. деңгээлине карата 88,6 пайыз клубтар жана маданият үйлөрү ишке киргизилди, анын ичинен Баткен облусунда – 250 орундуу, Ош облусунда – 370 орундуу ишке киргизилди.

2014-жылы 42 спорттук-ден соолукту чыңдоочу мекемелер (стадиондор, аянтчалар, корттор) 2013-ж. 24кө каршы ишке киргизилди.

2014-жылы республикада курулуш ишмердигин ишке ашырган 862 уюмдар иштеп турган. Муну менен орто жана чакан ишканалар, уюмдардын жалпы санынын 99,3 пайызын түздү.

Өткөн жылы бардык менчик формасындагы курулуш уюмдары тарабынан 42,6 млрд. сом суммасындагы подряддык иштер, анын ичинде өз күчү менен – 41,9 млрд. сомго аткарылды, бул 2013-ж. караганда 9,8 пайызга, 2010-ж. караганда 2 эсеге көп.

2014-жылы аткарылган иштердин түзүмүндөгү жаңы курулуштун, кайра конструкциялоонунун, объекттерди кеңейтүү жана техникалык жактан кайра куралдандыруунун үлүшү (2,8 пайыздык пунктка) төмөндөдү, ошол эле убакта капиталдык жана күндөлүк ондоонун үлүшү (5,0 пайыздык пунктка) көбөйдү.

Подряддык иштердин негизги көлөмү Бишкек шаарынын (56,8 пайызы), Чүй облусунун (12,5 пайызы) жана Жалал-Абад облусунун (7,8 пайызы) курулуштук уюмдары тарабынан аткарылган.

2014-жылы курулуш ишмердигинин кызматкерлеринин орточо тизмелик саны 2013-ж. салыштырмалуу 13,6 пайызга, 2010-ж. – 1,7 эсе көбөйүү менен 51,2 миң адамды түздү.

# EXCEL ТАБЛИЦАЛАР



## **Кыскача методологиялык түшүндүрмөлөр**

Инвестиция **статистикасы** башка юридикалык жана физикалык жактардан - резиденттер жана резиденттер эместерден алынган инвестицияларды же инвестиция берүүнү ишке ашырган экономиканын чарба субъектилеринин инвестициялык ишмердигин үйрөтөт.

**Маалыматтардын булактары** №1-Инвест., №2-Инвест., №1-ЖТК, №1-КК, №4-КК, №5-ч. №1-ФЧИ (микро) жана башка статистикалык отчеттуулуктун формаларынын негизинде алынган статистикалык маалыматтарды түзүүдөгү билдирүү болуп саналат.

**Инвестициялык ишмердиктин объектилери** - бул финансылык жана финансылык эмес активдердин түрүндөгү салынуучу жана алынуучу каражаттар, чарба субъектилер жана башка субъектилердин жыйындысы.

**Инвестициялар** - ишкерчиликтин объектисиндеги жана экономикалык ишмердүүлүктүн башка түрүндөгү капиталдын узак мөөнөттүк салымдары түрүндө ишке ашырылуучу материалдык, финансылык ж.б. чыгымдардын жыйындысы. Аларга максаттуу салымдар, пайлар, акциялар, жана башка баалуу кагаздар, технологиялар, машиналар, жабдуулар, лицензиялар, насыялар, башка мүлк же мүлктүк укуктар, ошондой эле интеллектуалдык менчикке укуктун өткөрүү кирет.

**Экономикалык активдерге** менчик укугу жайыла турган жана аны ээлөөдө же аны пайдаланууда, кандайдыр бир мезгилдин ичинде экономикалык пайда алса боло турган экономикалык объекттер кирет. Кээ бир активдер (баалуулуктар) наркты сактоо каражаты катары колдонулат.

Экономикалык активдердин түрүнө карата инвестицияны финансылык эмес активге жана финансылык инвестицияларга бөлүшөт.

**Негизги фонддорду ишке киргизүү** курулуп бүткөн курулуш менен жана ишке киргизилген имараттар жана курулмалардын наркы чагылдырат, ишке киргизилген машиналардын, транспорт каражаттардын, жабдуулардын наркы; аспап, инвентарынын жана башка буюмдар наркы, негизги фондго кире турган; кура баштоо жана көп жылдык өсүмдүктүктөрдү өстүрүү наркы, бургулап бүткөн жана ишке киргизилген мунай жана газды пайдаланууга берилген скважиналар наркы, ошондой эле пайдаланууга бериле турган чалгындалган скважиналар наркы. Негизги статистикалык отчетко киргизүү үчүн негизги фонддорду, кубаттуулуктарды, объекттерди ишке киргизүү «Объекти пайдаланууга кабыл алуу жөнүндө актысы» болуп саналат, техникалык жана санитардык нормаларга объект толугу менен туура келсе “Кыргыз Республикасында кыймылсыз мүлк объекттерин долбоорлоого, курууга жана башка өзгөртүүгө уруксат документтерди берүүнүн тартиби жана курулушу бүткөн объекттерди пайдаланууга кабыл алуунун тартиби жөнүндө жобо”, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү бекиткен 2008-ж. 30-майындагы №252 токтомуна ылайык таризделет.

**Финансылык эмес активге инвестициялар** төмөнкү элементтерди камтыйт: негизги капиталдын инвестицияларын, капиталдык ондоонун чыгымдарын, материалдык эмес активдердин инвестицияларын, өндүрүштүк эмес материалдык активдеги инвестицияларын, материалдык жүгүртүү каражаттарынын запастарын толуктоочу инвестицияларын.

**Негизги капиталга инвестиция** негизги фондду түзүүгө жана кайта өндүрүүгө, алууга багытталган чыгымдардын жыйындысын көрсөтөт.

Өндүрүштүк түзүмүгө жана негизги фонддордун спецификасына ылайык, негизги капиталдагы инвестициялар чыгым катары курулуш жана монтаждык иштерди аткарууда аныкталышы мүмкүн, долбоордук-издөөчүлүк иштер, жабдууларды алуу, курулуштун сметаларына киргизилген жана киргизилбеген, монтажды талап кылуучу жана талап кылбоочу, өндүрүштүк аспап жана чарбалык инвентар, жумушчу жана өндүрүмдүү мал, ошондой эле көп жылдык мөмө-жемиш өсүмдүктөрүн отургузуу жана өстүрүү боюнча, токой тилкелери жана башка чыгымдар.

**Негизги каражаттардын капиталдык оңдоого кеткен чыгымдары** машиналарды, жабдууларды, транспорт каражаттарын, имараттар менен курулмаларды капиталдык оңдоо болуп бөлүнүшөт.

**Машина, жабдуу, транспорттук каражаттардын капиталдык оңдоосу** болуп оңдоонун мындай түрү эсептелинет агрегатты толук ажыратуу, бардык жешилген деталдарды жана түйүндөрдү кайра калыбына келтирүү же алмаштыруу, базалык деталдарды жана түйүндөрдү оңдоо, чогултуу, агрегатты сыноо жана башкаруу.

**Имараттардын жана курулмалардын капиталдык оңдоосу** болуп оңдоонун мындай түрү эсептелинет жешилген конструкция жана деталдарды которуп чыгаруу же аларды бышык жана үнөмдүүгө алмаштыруу, оңдолуп жаткан объекттин эксплуатациялык мүнкүнчүлүктөрүн жакшыртуу, негизги конструкцияларды толук алмаштыруудан башка (дубалдар, фундаменттер, кабаттын ортосундагы жабуулар).

**Материалдык эмес активдерге инвестициялар** - компьютердик жана программалык камсыздоону, өз күчү менен иштеп чыккандай эле жана башка жактан сатып алууга; адабий жана көркөм чыгармалардын оригиналын, автордук укуктарды (патенттерди, лицензияларды, товардык белгилерди, соода маркаларын); жер үлүштөрүн, табигый пайдалануу объектилерин, уюштурулган чыгымдарын пайдалануу укугун; техникалык жана материалдык жардамга, консультативдик тейлөөлөрдү сатып алууга кеткен чыгымдар.

**Өндүрүштүк эмес материалдык активдерге инвестициялар** - жаратылыштан келип чыккан активдерди, аныктоого жана өткөрүп берүүгө мүмкүн болгон ээ болуу укугун (жер бети, жер ичи, көлмөлөр, токойлор жана башка табигый пайдалануу объектилери) сатып алууга кеткен чыгымдар

Жер үлүштөрүн жана табигый пайдалануу объекттерин сатып алууга кеткен чыгымдар төлөөгө ылайык же эсепке төлөгөө кабыл алынган, жер ресурстары жана жерге жайгаштыруу боюнча мамлекеттик органдар тарабынан берилген документтердин негизинде көрсөтүлөт.

**Материалдык жүгүртүү каражаттардын запастарынын өсүүсүнө кеткен инвестициялар** - бул, жүгүртүү каражаттарды сатып алууга кеткен чыгымдар менен алардын чыгашасына кеткен чыгымдардын ортосундагы айырма.

**Чет өлкөлүк инвестициялар** - пайда алуу үчүн Кыргыз Республикасынын аймагында чет өлкөлүк инвесторлор тарабынан ишмердиктин объектилерине капиталды салым катары киргизүү. Капитал, биргелешкен ишканалардын уставдык (топтоо) капиталына акча каражаттары, пай, акциялар ж.б. баалуу кагаздар түрүндө киргизүү, юридикалык жактарга жана жеке адамдарга насыя берүү, ошондой эле банк салымдарын жана кыймылсыз мүлктү сатып алуу түрүндө киргизилсе болот.

**Тике чет өлкөлүк инвестициялар** чет өлкөлүк инвестордун финансылык жана финансылык эмес салымдарын чагылдырат, эгер анын биргелешкен капиталдагы үлүшү 10 пайыздан кем эмес болушун түзсө.

Тике чет өлкөлүк инвестициялар – инвестициялык ишмердиктин эл аралык категориясы чарбалык бирдиктин умтулуусун чагылдырган, бир өлкөдөгү резидент башка өлкөдө жайгашкан ишканаланын ишмердигине катышуусу.

Тике чет өлкөлүк инвестициялар салымдын багыты боюнча ички экономикага резидент эместердин тике инвестицияларына жана чет өлкөгө резиденттердин тике инвестицияларына классификацияланат.

Тике чет өлкөлүк инвестициялар төмөнкүлөрдөн турат:

*акционердик (уставдык) капиталга төгүмдөр*, ишканалардын чет өлкөлүк ээлеринин анык киргизүүсүнөн.

*финансылык лизингден*, узак мөөнөттүү ижаранын түрү, анда бир чарба жүргүзүүчү субъект башка чарба жүргүзүүчү субъектке аныкталган акысына буюмду ижарага берүү

сапатында бул мүлктү убактылуу ээ болуу жана пайдаланууга, аныкталган мөөнөткө жана аныкталган шартта өткөрүп берет.

*башка капиталдардан*, тике инвестиция формасында ишканалардын чет өлкөлүк ээлеринен алынган насыяларды, зайымдык каражаттарды тартуу боюнча боюнча операцияларды камтыйт, ошондой эле сатып алуучу менен жабдып туруучунун (тике инвестор менен) ортосундагы келишим боюнча тейлөөлөргө жана товарларга төлөө каражаттарынын зайымдарын берген соода насыяларды камтыйт.

*кайра инвестицияланган пайдадан*, пайданын бөлүгүнөн турган, тике инвесторго таандык, ишкананын ишмердигине инвестордун катышуусун кеңейтүүгө багытталган.

*Портфельдик инвестициялар* салым киргизген адамдарга ишкананын ишине кийлигишүүгө укук бербеген, ишкананын уставдык капиталында 10 процентке жетпеген, акцияларды, ошондой эле облигацияларды, векселдерди ж.б. баалуу карыз кагаздарды сатып алууну чагылдырат.

*Грант, техникалык жана гуманитардык жардам* - чет өлкөлөр, эл аралык уюмдар тарабынан Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарына, мамлекеттик жана коммерциялык эмес уюмдарга акысыз берилген активдер, алар техника, жабдуу, медициналык каражаттар жана дары-дармектер түрүндө берилет.

*Башка инвестициялар* - тике жана портфельдик инвестициялар катары каралбаган активдер жана милдеттенмелерди өзүнө камтыйт.

*Негизги фонддор* улуттук байлыктын маанилүү бөлүгүн түзүшөт.

Негизги фонддорго имараттар, курулмалар, машина жана жабдуулар, транспорт каражаттары, жумушчу жана өндүрүмдүү мал жана башка негизги фонддордун түрлөрү кирет.

Негизги фондду ишке киргизүү көрсөткүчүнө курулуп бүткөн курулуштун жана ишке киргизилген ишканалар, имараттар жана курулмалардын наркы, ишке киргизилген машиналардын, жабдуулар, транспорт каражаттарынын бардык түрлөрү, көп жылдык өсүмдүктөрдү отургузуу наркы ж.б. кирет.

*Бүтө элек курулуш* – курулуш башталгандан тартып аларды пайдаланууга берүүгө чейин курулуп жаткан объектилер боюнча иш жүзүндө сарпталган чыгымдар.

Бул чыгымдар курулуштук, монтаждык жана башка иштердин аткарылышынын наркынан, бул объекттеги монтажда жайгашкан жабдуулар жана орнотулган жабдуулардын наркынан, курулуштун аймагын өздөштүрүү боюнча чыгымдар жана көрсөтүлгөн объекттеги курулуш менен байланышкан башка чыгашалардан турат.

*Турак жай курулушу* турак үйлөрдүн, жатаканалардын, турак эмес имараттардагы турак жайлардын, турак жай фондусунун курамына киргизүүгө жаткан жана жарандардын туруктуу жашоосу үчүн арналган курулуштарын эске алат.

Турак үйлөрдүн **жалпы аянты** жашоо аянтынан жана үйдүн көмөкчү (жардамчы) аянттарынан турат.

**Турак үй аянтына** ашкана, уктоочу, балдар жана башка квартиранын ичиндеги турак бөлмөлөрдүн аянттары кирет.

*Квартира* – имараттын ичиндеги бөлүнүп турган бөлүгү, башка үйлөрдөн капиталдык дубалдары менен бөлүнгөн, өзүнчө жабдуусу бар болуу менен турак үй квартирасы үчүн керектүү (кухня, ванна, даараткана), көчөгө өзүнчө чыга турганы бар, жалпы пайдаланган коридор же тепкич аянттары.

*Жалпы билим берүүчү мектептер* - окууну ишке ашыруу үчүн курулган мекеме, балдар менен жаштарды эстетикалык жана бардык жактан өсүүгө тарбиялоо.

*Ооруканалар* - госпитализацияланган оорулууларга медициналык тейлөөлөрдү ишке ашыра турган мекеме.

*Амбулаториялык-поликлиникалык мекемелер* - Үйүндө жана бул мекемеге келген калкка дарылоо-профилактикалык жардам көрсөтүүчү мекеме.

**Өз күчү менен аткарылган курулуш уюмдарынын подряддык иштеринин көлөмү** - подряддык иштердин наркы чагылдырылат, ага курулуш-монтаждоо иштери (жаңы курулуш, реконструкция, кеңейтүү жана техникалык кайра жабдуу), капиталдык жана кезектеги ондоо боюнча иштер жана башка подряддык иштер (иштетип, жөнгө салуу, маданий-техникалык, бургулап жардыруу, ачуу ж.б.) кирет.

**Долбоорлоо-изилдөө жумуштары** - инженердик изилдөө жүргүзүү боюнча иштер (ээлеген орду жана анын максатка ылайыктуулугун негиздөөгө уруксат берилген курулуш райондорун изилдөө), курулуштун технико-экономикалык негиздемесин иштеп чыгуу, долбоорду даярдоо, жумуш документациясы, объекттердин, имараттар жана курулмалардын курулушун ишке ашыруу үчүн сметалык документацияларды түзүү.

*Курулушта* кызматкерлердин орто тизмелик санына жараша ишканалардын типтери боюнча чарба жүргүзүүчү субъектилеринин классификациясы кабыл алынган:

**Чакан ишканалар** - 50 адамга чейин саны менен (кошо эсептегенде).

**Орто ишканалар** - 51ден 200 адамга чейин саны менен (кошо эсептегенде).

**Ири ишканалар** - 201 адамдан жана андан жогору саны менен.

**Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин  
2016-ж. чыгара турган басылмаларынын графиги**

	Мезгилдүүлүгү	Чыгаруу мөөнөтү
<b><i>Комплекстүү статистикалык басылмалар</i></b>		
“Кыргыз Республикасынын социалдык-экономикалык абалы жөнүндө” басылмасы	айлык	18-күнгө чейин кварталдык, отчёттук айдан кийинки 20-күнгө чейин
“Кыргыз Республикасы жана региондор” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук кварталдан кийинки айдын 3-декадасы
“Кыргызстан” кыскача статистикалык маалымдамасы	жылдык	март
“Кыргызстан сандарда” жыйнагы	жылдык	июнь
“Кыргыз Республикасынын социалдык тенденциялары - 2011-2015” басылмасы	жылдык	ноябрь
Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы	жылдык	декабрь
<b><i>Улуттук эсептер статистикасы</i></b>		
“Кыргыз Республикасынын улуттук эсеби - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	декабрь
“2014-ж. Кыргыз Республикасынын товарлары менен кызмат көрсөтүүлөрүн өндүрүүнүн жана пайдалануунун тармак аралык балансы (Чыгым-Чыгаруу)” жыйнагы	жылдык	март
<b><i>Ишканалар жана финансы статистикасы</i></b>		
“Кыргыз Республикасындагы чет өлкөлүк инвестициялар менен ишканалардын ишмердиги - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	сентябрь
“Кыргыз Республикасындагы чакан жана орто ишкердик 2011-2015” жыйнагы	жылдык	сентябрь
“Экономиканын реалдуу секторундагы ишканалардын кирешесин калыптандыруу” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	15-июнь, отчёттук мезгилден кийинки 70-күнү
“Экономиканын реалдуу секторундагы ишканалардын өз ара бересесинин абалы” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	15-июнь, отчёттук мезгилден кийинки 70-күнү
“Экономиканын реалдуу секторундагы ишканалардын товардык-материалдык баалуулуктарынын камдыгы” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	15-июнь, отчёттук мезгилден кийинки 70-күнү
“Экономиканын финансы секторундагы ишканалардын ишмердиктеринин негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	жылдык кварталдык	23-апрель отчёттук мезгилден кийинки 45-күнү
“Кыргыз Республикасынын ишканаларынын финансысы - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	сентябрь
<b><i>Өнөр жай статистикасы</i></b>		
“Өнөр жай боюнча негизги экономикалык көрсөткүчтөр” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки 15-күнгө чейин
“2015-ж. Кыргыз Республикасынын өнөр жайынын өнүгүүсүнүн негизги экономикалык көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени (СО формасы боюнча)	жылдык	август
“Кыргыз Республикасынын өнөр жайы - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	4-квартал
“Продукциянын маанилүү түрлөрүнүн натуралай түрдөгү өндүрүшү” статистикалык бюллетени	жылдык	август
<b><i>Курулуш жана инвестиция статистикасы</i></b>		
“Инвестиция жана курулуш ишмердигинин негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки 15-күнү
“Инвестиция жана курулуш ишмердигинин аймактар боюнча негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки 15-күнү
“Инвестиция жана курулуш боюнча жылдык отчётту иштеп чыгуунун негизги жыйынтыктары” статистикалык бюллетени	жылдык	сентябрь
“Кыргыз Республикасынын инвестициялары - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	сентябрь

	Мезгилдүүлүгү	Чыгаруу мөөнөтү
<b>Айыл чарба статистикасы</b>		
“Чарбалардын бардык категорияларында облустар жана райондор боюнча мал чарба продуктуларынын негизги түрлөрүн өндүрүү” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки 6-күнү
“Түшүмдү жыйноо, күздүк өсүмдүктөрдү себүү, тондурманы айдоо” статистикалык бюллетени	1-июлдан жылдын аягына чейин	отчёттук мезгилден кийинки 5-күнү
“2015-ж. айыл чарба өсүмдүктөрүнүн түшүмүнүн жыйналышы жөнүндө” статистикалык бюллетень	жылдык	январь
“2016-ж. түшүмү үчүн айыл чарба өсүмдүктөрүнүн себүү аянттары” статистикалык бюллетени	жылдык	июль
“Кыргыз Республикасынын айыл чарбасы - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	ноябрь
“Тоют өндүрүү жөнүндө отчёт” статистикалык бюллетени	жылдык	декабрь
“2016-жылдын башына карата малдардын жана үй канаттуулардын эсебинин жыйынтыгы” статистикалык бюллетени	жылдык	февраль
<b>Керектөө рыногунун жана кызмат көрсөтүүлөрдүн статистикасы</b>		
“Сооданын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн негизги көрсөткүчтөрү” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки 20-күнгө чейин
“Кыргыз Республикасынын керектөө рыногу - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	3-квартал
<b>Баалардын статистикасы</b>		
“Кыргыз Республикасы боюнча товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө керектөө бааларынын индекси” статистикалык бюллетени	айлык	отчёттук мезгилден кийинки 12-күнү
“Кыргыз Республикасындагы баалар” жыйнагы	жылдык	март, отчёттук мезгилден кийинки 45-күнү
“КМШнын айрым өлкөлөрүндөгү өнөр жай продукциясынын негизги түрлөрүнө өндүрүүчүлөрдүн баалары” статистикалык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки 30-күнү
<b>Эмгек жана иш менен камсыз кылуу статистикасы</b>		
“Жумушчулардын саны жана эмгек акысы боюнча жылдык отчеттордун жыйынтыктары” статистикалык бюллетени	жылдык	сентябрь
“Жумуштуулук жана жумушсуздук” 2015-ж. үй чарбанын жана жумушчу күчүнүн бюджеттеринин интеграцияланган изилдөөсүнүн жыйынтыгы	жылдык	IV квартал
<b>Тандап изилдөө статистикасы</b>		
Кыргыз Республикасынын өндүрүштүк коопсуздук жана кедейчилик боюнча маалыматтык бюллетени	кварталдык	отчёттук мезгилден кийинки 50-күнү
“Кыргыз Республикасынын калкынын жашоо деңгээли - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	IV квартал
<b>Тышкы экономикалык ишмердик статистикасы</b>		
“Кыргыз Республикасынын тышкы соодасы - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	IV квартал
<b>Демографиялык статистика</b>		
“Кыргыз Республикасынын демографиялык жылдыгы - 2011-2015” жыйнагы	жылдык	сентябрь
<b>Социалдык статистика</b>		
“Кыргыз Республикасындагы аялдар жана эркектер” жыйнагы	жылдык	ноябрь
<b>Айлана-чөйрө статистикасы</b>		
“Айлана-чөйрө” статистикалык бюллетени	жылдык	июль
“Кыргыз Республикасындагы айлана-чөйрө” жыйнагы	жылдык	октябрь
“Кыргызстандагы туризм” жыйнагы	жылдык	июль
“Кыргыз Республикасындагы маалыматтык-коммуникациялык технологиялар” жыйнагы	жылдык	октябрь

**Статистикалык маалыматтарды пайдалануучулардын муктаждыгын  
аныктоо боюнча**

**АНКЕТА**

*Урматтуу статистикалык маалыматтарды пайдалануучулар,*

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети пайдалануучулардын бардык категориядагы керектөөлөрүн максималдуу канаттандыруу жана берилген статистикалык маалыматтардын сапатын жакшыртуу максатында Сизге биздин суроолорго жооп берүүңүздү сунуш кылабыз:

***Бул басылма Сизди канаттандырабы?***

***Азыркы басылмадан Сиз кандай көрсөткүчтөрдү көргүңүз келет?***

Биз абдан ыраазы болобуз, эгерде Сиз статистика жаатындагы биздин ишмердикти оптимизациялоо же жакшыртуу боюнча сунуштарды жана өзүнөрдүн эскертүүнөрдү айтсаңыздар жана биздин иштеги кемчиликтерди бизге билдирсеңиздер. Биз үчүн сиздин пикиринер өтө маанилүү жана сөзсүз каралат.

Өзүнөрдүн каалоо жана сунуштарыңыздарды [chturdubaeva@stat.kg](mailto:chturdubaeva@stat.kg) электрондук дареги боюнча же Улутстаткомдун [www.stat.kg](http://www.stat.kg). Веб-сайтына («Байланыш» рубрикасы) билдирүүңүздөрдү суранабыз.

---

---

---

---

---

---

---

***Катышканыңызга алдын-ала ыраазычылык билдиребиз.***